

da prizna da nemamo sve odgovore. Relevantnost knjige leži u autorovim riječima: „Starozavjetnoj teologiji se mora pristupiti neovisno o novozavjetnoj teologiji, jer se novozavjetna teologija ne može konstruirati izolirano od starozavjetne teologije“ (20-21).

Monika Bajić

Christopher Ash

The Book Your Pastor Wishes You Would Read (But is Too Embarrassed to Ask) (Knjiga koju bi tvoj pastor htio da pročitaš [ali se previše srami da ti to predloži])

The Good Book Company, Epsom, 2019., 128 str.

Ova knjiga nije namijenjena meni, ali bila bi izvrsna za tebe. Osim ako si, poput mene, pastor. Previše često kršćani čuju propovijed ili pročitaju knjigu o nekom pitanju, i odmah pomisle na nekoliko ljudi koji bi to trebali čuti ili pročitati. No nisam na to mislio. Ne razmišljam sada o načinima na koje bi drugim ljudima pomogao sadržaj ove knjige, dok istovremeno mislim da sâm nemam što naučiti. Naprotiv, knjigu je napisao bivši pastor, za kršćane koji imaju pastore koji se brinu za njih. Autorovim riječima, on želi „govoriti tebi, prosječnom članu Crkve... o tome kako se ti možeš brinuti za svoga pastora“ (10).

Christopher Ash piše iz osobnog iskustva koje je stekao isprva tijekom deset godina pastoralne službe, a zatim i kao ravnatelj službe za poučavanje, što mu je omogućilo da stekne uvide subjektivne i objektivne naravi. Odlučio je pomoći članovima Crkve da svome pastoru pomognu obavljati službu, ne samo dobro nego i radosno. Knjigu počinje izjavom da je skrb za pastore zapravo briga za same sebe i nešto što bi svaka crkva trebala željeti činiti. „Svi trebamo brinuti za svoje pastore, a – paradoksalno – u našem je najboljem interesu da to i činimo. Ako ti i ja ne budemo brinuli za svoje pastore, onda ni oni neće moći skrbiti za nas“ (11). U Uvodu daje kratku viziju o tome kako bi svima bilo divno kada bi se ovakva uzajamna skrb vršila u lokalnim crkvama te kako bi to prouzročilo rast u kristolikosti, zbog čega bi naše crkve postale poželjne da se u njih uključe i ostali.

Prije nego što je čitateljima iznio sedam vrlina, koje bi u pastorima potaknule radost kada bi ih članovi Crkve naučili i koristili, počinje pokazujući da su i pastori samo ljudi jer ih se obično promatra onda kada su „najviše uglašeni“ (13), a ne onda kada su kakvi doista jesu. To čini tako što iznosi deset biografskih skica različitih pastora ponedjeljkom ujutro. Naravno, skice su izmišljene, ali se čine stvarne jer oslikavaju situacije i okolnosti koje su zbilja bitan sastojak redovite službe prosječnoga pastora.

U ovim isječcima predstavljen nam je pastor koji se bori pod pritiskom pasto-

ralnog djelovanja kojem nema kraja i koje nikada ne prestaje jer su njegove glavne odgovornosti takve da je često nemoguće vidjeti pravi napredak. Nema kraja dirinčenju u propovijedanju, savjetovanju i vodstvu. Drugi pastor služi u crkvi u kojoj se puno toga ne događa. Njegovu bismo službu mogli nazvati običnom, pa čak i dosadnom. Također, tu je i pastor kojega progone osjećaji da ono što radi iz tjedna u tjedan ima malo ili nikakva istinskog utjecaja za Božje kraljevstvo, a to ga frustrira jer mu se čini da njegov trud ne donosi nikakve prave promjene u životima ljudi kojima služi. Jedan od pastora osjeća duboku osamljenost jer nema kolegu s kojim bi mogao podijeliti svoja opterećenja i odgovornost za povjereno mu stado. Ipak, nije sve tako crno jer tu je i pastor koji zbilja uživa u tihoj, postojanoj i jednoličnoj službi u malom, ruralnom okruženju. S druge strane, jedan je pastor shrvan raznolikošću i obimom izazova u životima pojedinaca u svome stadu. Nema pojma kako bi se uopće trebao uhvatiti u koštac s problemima s kojima se svakodnevno susreće. Nisu svi izazovi emotivni jer obitelj jednoga pastora prolazi financijske poteškoće. Njegov život, prije nego što je postao pastor, nije bio život potreba, nego velike udobnosti. Sada je njegov prihod niži nego ikad prije, a život je teži nego što je bio navikao. Drugi pastor se suočava sa sličnim problemima nakon što mu je žena dala otkaz na poslu kako bi mogla podizati njihovu djecu, a on je napustio posao kako bi se posvetio pastoralnoj službi. Jedan od ovih pastora ima osobinu zbog koje je čudno da bi takva osoba uopće mogla biti pastor – naimе, on je introvert. Voli čitati i provoditi vrijeme nasamo, čitajući u tišini. Njemu nedjelje predstavljaju gotovo više nego što može podnijeti jer pastoralna služba iziskuje da provodi mnogo vremena s ljudima. Voli biti u društvu drugih ljudi, ali to mu oduzima puno energije. Posljednji je pastor odrastao u jednostavnim uvjetima, što ga je dobro pripremio na život zahvalnosti i zadovoljstva. Osjeća velik privilegij što ga Bog može koristiti da propovijeda Evandjelje.

Ovi kratki, ali realistični i pronicljivi uvidi prije svega nam pokazuju da pastoralna služba nije toliko lagana kao što neki misle. Pastori ne rade samo jedan sat nedjeljom, niti uopće imaju radno vrijeme. Pastori, koji zbilja ciljaju na život i službu koja donosi čast Bogu, suočavaju se s mnogim izazovima. Možda to ne pokazuju nedjeljom, kada ih vidi većina članova Crkve, ali vjerni su pastori zbilja samo ljudi. Oni služe uz nadnaravnu pomoć, ali, usprkos tome, stres kojemu su izloženi jednako im je prirodan kao bilo kojem drugome ljudskom biću. Drugo, ovi uvidi pokazuju da se za pastore trebaju skrbiti članovi crkava koje vode. Oni se možda previše srame da bi tu skrb i potražili (kao što podnaslov ove knjige predlaže), ali to samo znači da im je ona još potrebija. Treće, način predstavljanja ovih uvida pokazuje da je svaki pastor drukčiji te da ni njihove potrebe neće biti jednake. Autor zaključuje poglavlje tako što podsjeća svoje čitatelje da se trebaju brinuti za vlastitog pastora, što podrazumijeva da trebaju poznavati njega i njegove borbe.

Nakon što je tako dobro obradio ovo poglavlje, autor umeće još jedno poprilično važno poglavlje – o tome zašto bi se uopće netko htio brinuti za svoga pastora — i to prije nego što nastavi iznositi sedam vrlina. Odgovara na nekoliko pitanja kako bi naglasio činjenicu da se brigom za svoga pastora zapravo brineš za sebe. U odgovoru na prvo pitanje („Kako se nadamo da će naši pastori brinuti za nas?“), opisuje pet načina na koji to čine: 1) propovijedaju nam, 2) mole se za nas, 3) štite nas od vukova, 4) pripremaju nas za službu, 5) pružaju nam vodstvo. Odgovor na drugo pitanje („Kako pastor može biti motiviran na sve ovo?“) pokazuje da Hebrejima 13,17 daje moć za takvu motivaciju na radosno služenje stadi. Pastori će ustrajati čak i u teškim vremenima ako ih netko slijedi. Pastoralna radost u službi zapravo je produkt dvosmjerne dinamike u kojoj članovi Crkve igraju „jednako kritičnu ulogu kao i [njihovi] pastori“ (32).

„Meso“ ove knjige čini sedam poglavlja koja opisuju i objašnjavaju vrline koje će crkvama pomoći da budu stada koja je užitak voditi. Vrline su sljedeće:

Svakodnevno pokajanje i čeznutljiva vjera: Takvo ponašanje pastorima daje nadu da njihov trud nije uzaludan. „Ništa ne crpi životnu energiju iz pastora kao dužnost da propovijeda, moli se, pokušava voditi i brinuti se za muškarce i žene koji su neprijemčivi za Radosnu vijest o Božjoj milosti. Tvrdoća srca je velik ubojica pastora“ (40). Članovi Crkve mogu pokazati da su željni hodati u istini (2 Iv 4; 3. Iv 3-4) tako što „pokazuju revnost da poznaju [svoje] Biblije“ (40). Molitva za pastora dok priprema propovijed, čitanje odlomka koji će propovijedati u sljedeću nedjelju, korištenje Biblije tijekom propovijedi, zahvaljivanje pastoru za neku specifičnu istinu koju si naučio ili naučila iz njegove propovijedi (možda čak u pisanom obliku, kako bi je mogao ponovno pročitati kada je obeshabren), samo su neki primjeri koje ovo poglavlje ističe, a na koje se svakodnevno pokajanje i čeznutljiva vjera mogu očitovati.

Predano pripadanje: Redovito pohađanje i rast u zrelosti koji je posljedica istoga, potiče pastore na radost jer njihova je služba „u dubljem smislu služba izgradnje Crkve nego što je služba da izgradi pojedince“ (49). Kada su ljudi u Crkvi predani tome da budu aktivni članovi te duhovne obitelji, pastorima je lakše obavljati posao „čuvara čiste djevice“, kao što autor pokazuje iz Druge Korinćanima 11,2-3 (50).

Otvorena iskrenost: Autor ovdje pokazuje da je nedostatak otvorenost i iskrenosti s pastorima ozbiljna infekcija u Crkvi. „Neki ljudi sa svojim pastorima razgovaraju samo kada imaju nesuglasice s crkvenim vodstvom ili kada prolaze krizu u osobnom životu“ (60). To se treba promijeniti jer otvorenost i iskrenost su „preduvjeti zdrave Crkve“, tvrdi autor (62).

Obazriva budnost: Pod ovime se misli na to da je „puno lakše pastoru napredovati kada služi u Crkvi koja od njega i očekuje napredak“ (72). Ovo je moguće postići pomažući pastoru da raste kroz čitanje (Crkva može pružiti proračun za

knjige i s vremena na vrijeme pitati pastora kako napreduje u čitanju), konferencije (Crkva može platiti za svoga pastora [a možda i za njegovu suprugu] da pohađa jednu ili dvije konferencije godišnje), dopust zbog studija („kada Crkva uspije prijeći s neprikladnoga poslovnog modela pastoralna na prikladan pastoralni model, onda uči o potencijalnim blagoslovima. Postoji, naime, neumoljivost u pastoralnom vodstvu lokalne crkve koja se bori protiv molitve i spokoja te koči ozbiljno razmišljanje o Bibliji, ljudskoj naravi, suvremenim pitanjima itd.“ [75-76]), slobodne dane (crkve mogu pomoći u ublažavanju stresa u pastoralnoj službi, dopuštajući svome pastoru da ima stvaran dan odmora) i godišnje odmore (crkve moraju biti jasne u pogledu toga koliko dana godišnjeg odmora pastor može, i treba uzeti svake godine, jer nekim je pastorima neugodno uopće otići na godišnji odmor [78]). Osim ovih spomenutih stvari, Crkva također treba paziti da svome pastoru daje dovoljno financijske potpore.

Ljubazna dobrota: Postoje mnoge svakodnevne prilike kada možeš iskazati dobrotu svome pastoru na male, ali opet jako značajne načine. Između ostaloga, možeš pričuvati njegovu djecu (ako ih ima), pomoći mu u vrtu (ako ga ima) te pružiti mu slične nasumične, ali značajne darove.

Visoka očekivanja: Ovo ne znači da članovi Crkve trebaju „staviti [svoje] pastore na pijedestal i očekivati da će biti nadljudi“ (94), nego da neće vjerovati u tračeve o pastoru ako ih prvo ne provjere (96), a opet, držat će ih odgovornima jer su i oni sposobni sagriješiti. Drugim riječima, Crkva bi trebala “brinuti u pogledu pobožnosti [svoga pastora]“ (98).

Revna pokornost: Budući da su pastori vođe, autor u ovome poglavlju potiče članove Crkve da „dozvole pastoru da vodi i da budu revni u nasljedovanju usmjerenja njegova vodstva (dokle god je ono okrenuto prema evanđelju)!“ (102) Budući da je svaki autoritet delegiran, „podložnost članova Crkve pastorima... nikada ne može biti apsolutna“ (103). Ipak, crkve trebaju prepoznati da su pastori „odgovorni Kristu... a ne prvenstveno [njima]“ (104).

Nakon ovih sedam poglavlja, neposredno prije zaključka, autor je uvrstio poglavlje u kojemu ističe da crkve trebaju poznavati svoga pastora — njegovu prošlost, njegovu obiteljsku pozadinu, njegovo prošlo pastoralno iskustvo i utjecaje, njegovu osobnost itd.— sve to utječe na način na koji obavlja svoju službu.

Zaključak ove knjige prvo razmatra neke moguće scenarije u pogledu toga kako čitatelj već primjenjuje ove savjete, a zatim predlaže moguće korake koji se mogu poduzeti za svaki od ovih scenarija. Prvo, ako Crkva već brine za svoga pastora, još uvijek bi trebala pitati osjeća li pastor tu brigu. Drugo, ako se ne skrbe za svoga pastora, a stvari su tako loše da je potrebno poduzeti drastične mjere, možda neki starješine, tajnice, blagajnici i drugi trebaju dati otkaz. Treće, ako dio Crkve ne brine za svoga pastora a drugi dio Crkve želi brinuti za njega, onda ovi drugi trebaju biti glasni u svojoj podršci. Četvrto, u nekim izrazito lošim sluča-

jevima, pastori će možda trebati otići u neku drugu službu i u tom slučaju i on i Crkva trebat će paziti da ne postanu ogorčeni. I, peto, može nastati potreba da se pozove netko izvana „da pomogne Crkvi i pastoru da razriješe poteškoće“ (121). U svakom slučaju, autor potiče čitatelje da „učine nešto“ (121). Knjiga završava s nekoliko praktičkih prijedloga: 1) neka Crkva, ili barem njezino vodstvo, pročita ovu knjigu tijekom nekoliko tjedana i razgovara o njezinu učenju te 2) neka se susretne s pastorom i pitaju ga što bi on htio primijeniti iz ove knjige.

Ovo je mala knjiga (ima 128 stranica, ali je i maloga formata: 128 x 178 x 11mm) i vjerojatno se može pročitati u jednom danu. Međutim, bilo bi bolje čitati je sporije, možda čak i kao štivo za osobnu pobožnost. Ovaj pristup olakšava činjenica da svako poglavlje završava kratkom, ali iznimno dubokom molitvom koja istražuje dušu i koja je povezana s onime što piše u prethodnom poglavlju.

Premda ova knjiga nije za mene, jer sam pastor, toplo je preporučujem jer je njezina pouka i aktualna i praktična. Čita se s lakoćom unatoč tomu što je njezina tema iznimno ozbiljna. Štoviše, svim srcem se slažem s njezinim konačnim zaključkom (122): „Potreban nam je preokret u načinu razmišljanja Crkve kako bi skrb za pastore postala integralan i uobičajen dio onoga što činimo. Nadalje, molim te da se moliš za svoga pastora... Želiš li boljega pastora, možeš ga dobiti tako što ćeš se moliti za onoga kojega već imaš!“

Mario Kushner